

სოციალური უფლებები გზაჯვარედინზე:

ევროპის სოციალური ქარტიის გაძლიერება

ევროპის საბჭოს, ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების სააგენტოს, ადამიანის უფლებათა ეროვნული ინსტიტუტების ევროპული ქსელისა და თანასწორობის ორგანოების ევროპული ქსელის (COE-FRA-ENNHRI-EQUINET) სოციალური და ეკონომიკური უფლებების კოლაბორაციული პლატფორმის¹ მონაწილე ორგანიზაციების ერთობლივი განცხადება ევროპის სოციალური ქარტიის შესახებ მაღალი დონის კონფერენციის მისამართით, რომელიც ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის თავმჯდომარე ქვეყნის, ლიეტუვის ეგიდით გაიმართება 2024 წლის 4 ივლისს ვილნიუსში, ლიეტუვაში.

ევროპის სოციალური ქარტიის შესახებ მაღალი დონის კონფერენციის წინ (2024 წლის 4 ივლისი, ვილნიუსი, ლიეტუვა), პლატფორმა მოუწოდებს მთავრობებს, რომ „დაადასტურონ მათი სრული ერთგულება ევროპის სოციალური ქარტიის სისტემით გარანტირებული სოციალური უფლებების დაცვისა და განხორციელების მიმართ“, ევროპის საბჭოს სახელმწიფოთა და მთავრობათა მეთაურების მიერ 2023 წლის მაისში მიღებული რეკომენდაციის დეკლარაციის შესაბამისად.²

ჩვენს საზოგადოებებში სოციალური უფლებების სრული რეალიზაციის უზრუნველყოფა ყველა ინდივიდისათვის კვლავ მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება. ეკონომიკური უთანასწორობა, დემოგრაფიული გამოწვევები, საცხოვრებელი უზრუნველყოფის პრობლემა და სოციალური უთანასწორობა 2008 წლის ფინანსური კრიზისისა და ბოლო წლებში Covid-19-ის პანდემიისა და უკრაინის წინააღმდეგ მიმდინარე რუსეთის სამხედრო აგრესიის შედეგად გამოწვეული საყოფაცხოვრებო კრიზისით კიდევ უფრო გაღრმავდა. განვითარებული მოვლენები ძირს უთხრის მრავალი ადამიანის კეთილდღეობასა და ღირსეულ ცხოვრებას მთელი ევროპის მასშტაბით.

სიღარიბე და სოციალური გარიყულობა ხელს უშლის ინდივიდებს სრულფასოვნად ისარგებლონ თავიანთი უფლებებით და მონაწილეობა მიიღონ საზოგადოებრივ

---

¹ ევროპის საბჭოს, ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების სააგენტოს, ადამიანის უფლებათა ეროვნული ინსტიტუტების ევროპული ქსელისა და თანასწორობის ორგანოების ევროპული ქსელის ([COE-FRA-ENNHRI-EQUINET](#)) სოციალური და ეკონომიკური უფლებების კოლაბორაციული პლატფორმის დაარსება არის ევროპის საბჭოს, ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების სააგენტოს ([FRA](#)), ადამიანის უფლებათა ეროვნული ინსტიტუტების ევროპული ქსელის ([ENNHRI](#)) და თანასწორობის ორგანოების ევროპული ქსელის ([EQUINET](#)) ერთობლივი კონფერენციის შედეგი, რომელიც გაიმართა 2013 წლის ოქტომბერში ვენაში. კონფერენციამ საფუძველი ჩაუყარა თანამშრომლობის გაღრმავებას ეროვნულ ქსელებს შორის და ასევე ეროვნულ და საერთაშორისო ორგანოებს შორის, სოციალური და ეკონომიკური უფლებებისა და სოციალურ-ეკონომიკური თანასწორობის ხელშესაწყობად.

² [ევროპის საბჭოს სახელმწიფოთა და მთავრობების მეთაურთა მე-4 სამიტი](#) გაიმართა რეკომენდაციაში, 2023 წლის 16-17 მაისს. სახელმწიფოსა და მთავრობის მეთაურთა [რეკომენდაციის დეკლარაციაში](#) ნათქვამია, რომ „სოციალური სამართლიანობა გადამწყვეტია დემოკრატიული სტაბილურობისა და უსაფრთხოებისთვის და ამ მხრივ მათ დაადასტურეს სრული ერთგულება ევროპის სოციალური ქარტიის სისტემით გარანტირებული სოციალური უფლებების დაცვისა და განხორციელების მიმართ.

ცხოვრებაში. ევროპაში მილიონობით ადამიანი განიცდის მძიმე მატერიალურ და სოციალურ გაჭირვებას, უსახლკარობასა და საცხოვრებელი პირობების დაუცველობას, და იმყოფება არაადეკვატურ საცხოვრებელ პირობებში. სიღარიბე მატერიალური რესურსების სიმწირითა და ძირითადი საჭიროებების დაკმაყოფილებების შეუძლებლობით ხასიათდება, რაც ასევე არღვევს ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებას ღირსებაზე.

სოციალური უფლებების დაცვა და ხელშეწყობა კლიმატის ცვლილების გავლენის წინააღმდეგ ბრძოლისა და მწვანე და ციფრული ტრანზიციის უზრუნველყოფისათვის ქვაკუთხედს წარმოადგენს. გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სიღარიბის თაობათაშორისი ციკლის დარღვევას და თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფას ჩვენი მომავალი თაობებისთვის. დადასტურებულია, რომ სიღარიბის გამოცდილება ბავშვებსა და მოზარდებში ხანგრძლივ უარყოფით გავლენას ახდენს მათ მიერ სოციალური უფლებებით სარგებლობაზე მთელი ცხოვრების განმავლობაში. გარდა ამისა, მის გვერდით ეფექტებს აძლიერებს სხვადასხვა სახის დისკრიმინაცია, გენდერული და ასაკობრივი რისკები, ასევე მარგინალიზაციის გავრცელებული გარემოებები და დისკრიმინაცია კონკრეტული ჯგუფებისა და ინდივიდების, მათ შორის ბოშების და სხვა ეთნიკური უმცირესობების, მიგრანტებისა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების მიმართ.

სათანადო და ხელმისაწვდომი საცხოვრებლის უფლებას არსებითი მნიშვნელობა აქვს ადამიანის ღირსების უფლების დაცვის, უსახლკარობის თავიდან აცილების, ჯანმრთელობის, კეთილდღეობის, განათლების და დასაქმების შესაძლებლობების ხელშეწყობისათვის. ყოვლისმომცველი სოციალური პოლიტიკისა და სისტემების განვითარებისა და განხორციელების პრიორიტეტიზაცია, რომლებიც სიღარიბის ძირეულ მიზეზებზე მუშაობენ და უზრუნველყოფენ თანაბარ და ეფექტურ ხელმისაწვდომობას სოციალურ და საცხოვრებლით უზრუნველყოფის დახმარებაზე, ხელს უწყობს სიღარიბის შემცირებას და მდგრად განვითარებას, დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლას, სოციალური ჩართულობის ხელშეწყობას, მარგინალიზებული საზოგადოებების გაძლიერებას და, შესაბამისად, სოციალურ ერთობასა და დემოკრატიის დაცვას.

ევროპის სოციალური ქარტია, თავისი მონიტორინგის მექანიზმითა და კოლექტიური საჩივრების პროცედურით, უმნიშვნელოვანეს ჩარჩოს წარმოადგენს ევროპაში ყველა ადამიანის სოციალური და ეკონომიკური უფლებების დასაცავად. ასევე, 1995 წლის დამატებითი ოქმის ხელმოწერმა სახელმწიფოებმა უნდა გადახედონ მე-2 მუხლის განცხადებას და ნება დართონ ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებს წარადგინონ საჩივრები, რათა გააძლიერონ ქარტიის სისტემის დემოკრატიული განხორციელება, როგორც კარგი მმართველობის ინსტრუმენტი, სახელმწიფო ქმედებების ლეგიტიმურობა და სამოქალაქო საზოგადოების მონაწილეობა და ჩართულობა.

ჩვენ ვაღიარებთ, რომ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ადამიანის ძირითად სოციალურ და ეკონომიკურ უფლებებს, როგორცაა სიღარიბისა და სოციალური გარიყულობისგან დაცვის უფლება (ევროპის სოციალური ქარტიის მუხლი 30) და საცხოვრებლის უფლება (ევროპის სოციალური ქარტიის მუხლი 31), რომლებიც როგორც ევროპის სოციალური ქარტით, ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციითა და ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების ქარტით დაცული სხვა უფლებებით სარგებლობისათვის კარიბჭის ფუნქციას ასრულებს. ამიტომ მთავრობებმა კიდევ ერთხელ

უნდა დაადასტურონ თავიანთი ერთგულება ევროპის სოციალური ქარტიის სისტემის მიმართ შემდეგი ქმედებებით:

1. აღიარონ ქარტიის, როგორც ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა ხელშეკრულების, ფუნდამენტური მნიშვნელობა, რომელიც მხარს უჭერს ადამიანის უფლებებს და ხელს უწყობს სოციალურ სამართლიანობას მთელს კონტინენტზე, და მოახდინონ ევროპის შესწორებული სოციალური ქარტიის რატიფიცირება და დამატებითი დებულებების მიღება.
2. უზრუნველყონ ქარტიის იმ დებულებების მიღება, რომლებიც აძლიერებენ საცხოვრებლის უფლებასა და სიღარიბისა და სოციალური გარიყულობისგან დაცვის უფლებას, როგორც ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებებს, რომლებიც აუცილებელია ადამიანის სხვა უფლებებით სარგებლობისთვის და ინდივიდებისა და ოჯახების საერთო კეთილდღეობისთვის.
3. უზრუნველყონ ვალდებულებების შესრულება მათი კონკრეტულ ქმედებებად გარდაქმნით, მათ შორის აუცილებელი ზომების მიღებით ადგილობრივი მდგომარეობების ქარტიის მოთხოვნებთან და სოციალურ უფლებათა ევროპული კომიტეტის დასკვნებთან შესაბამისობაში მოსაყვანად.
4. უზრუნველყონ კოლექტიური საჩივრების პროცედურის, როგორც კარგი მმართველობის ეფექტური მექანიზმის მიღება, რათა დაეხმარონ ეროვნულ სახელმწიფო უწყებებს ეკონომიკური და სოციალური უფლებების დაცვაში და ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის საჩივრების წარდგენის უფლების გაფართოებაში.
5. უზრუნველყონ დიალოგისა და თანამშრომლობის გაღრმავება ქარტიის ორგანოებსა და მონაწილე სახელმწიფოებს შორის, ისევე როგორც ყველა შესაბამის დაინტერესებულ მხარეს, მათ შორის ადამიანის უფლებათა ეროვნულ ინსტიტუტებს, თანასწორობის ორგანოებსა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს შორის.